

Autoreferat informujący o zainteresowaniach i osiągnięciach w działalności naukowo-badawczej

1. IMIĘ I NAZWISKO

Dr Marzenna Giedroń

Instytut Politologii i Europeistyki

Uniwersytet Szczeciński

2. POSIADANE DYPLOMY, STOPNIE NAUKOWE

1983 Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Szczecinie, Wydział Humanistyczny – stopień magistra historii na podstawie pracy magisterskiej: *Endecka koncepcja polskiej polityki zagranicznej w latach 1919-1922*.

1993 Uniwersytet Szczeciński Wydział Humanistyczny – stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie historii na podstawie rozprawy doktorskiej „*Ustrój Polski w myśli politycznej PPS-WRN, SL, SP i SN w latach 1939-1945*”, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Wiesława Burgera. Recenzentami w przewodzie doktorskim byli: prof. dr hab. Antoni Czubiński z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, oraz prof. dr hab. Janusz Faryś z Uniwersytetu Szczecińskiego.

3. INFORMACJE O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

Uniwersytet Szczeciński

1986-1993 asystent w Instytucie Politologii i Filozofii

1993-2006 adiunkt w Zakładzie Najnowszych Dziejów Politycznych i Problemów Etnicznych Instytutu Politologii i Europeistyki

2006-2015 starszy wykładowca z doktoratem w Zakładzie Najnowszych Dziejów Politycznych i Problemów Etnicznych Instytutu Politologii i Europeistyki

Dodatkowo Szczecińska Szkoła Wyższa „Collegium Balticum” w Szczecinie

2001- 2005 wykładowca w wymiarze pełnego etatu

2005-2008 adiunkt oraz dyrektor Instytutu Politologii i Katedry Nauk Społecznych

4. CHARAKTERYSTYKA DOROBKU NAUKOWEGO- WSKAZANIE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO wynikającego z art. 16 ust.2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (DZ. U. nr 65, poz. 595)

a. Tytuł osiągnięcia naukowo-badawczego:

Zgodnie z art.16 ust.2 ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (DZ.U. nr 65, poz.595) jako osiągnięcie stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia doktora habilitowanego wskazuję monografię naukową pt.

Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu jako podmiot polityki etnicznej (1989-2011)

b. autor/autorzy, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa:

Marzenna Giedroń

Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu jako podmiot polityki etnicznej (1989-2011), Wydawnictwo Naukowe Wydziału Humanistycznego US „Minerwa”, Szczecin 2014, ss.538, ISBN 978-83-64277-20-7.

c. Omówienie celu naukowego, osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Wraz ze zmianami ustrojowo-politycznymi zachodzącymi w Polsce od 1989 roku, sukcesywnie wprowadzano nowe regulacje prawne umożliwiające swobodę działań politycznych, narodowych, społecznych, kulturalnych wszystkim narodowościom zamieszkałym w Polsce. Państwo uznało różnorodność etniczną dokonując upodmiotowienia mniejszości narodowych i etnicznych, dążyło do uregulowania ich statusu oraz wypracowania nowych rozwiązań prawnych określających jego zobowiązania wobec tych grup. Zreorganizowano i powołano wiele nowych instytucji na poziomie krajowym, samorządowym i lokalnym. W nowej sytuacji politycznej wydarzeniem o dużym znaczeniu politycznym i społecznym było ukonstytuowanie się w sierpniu 1989 roku Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu. Po raz pierwszy powstał organ, który w aspekcie instytucjonalnym poszukiwał rozwiązań w zakresie polityki etnicznej. Komisja od chwili powołania stała się organem parlamentarnym biorącym udział w kreowaniu nowej polityki etnicznej i w procesie decyzyjnym z nią związanym.

Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce oraz polityka etniczna stanowiły w ostatnich kilkunastu latach najważniejszy kierunek moich prac badawczych. Monografia: *Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu jako podmiot polityki etnicznej (1989-2011)* stanowi podsumowanie tych badań. Wielu badaczy przedstawiało politykę etniczną przez pryzmat mniejszości narodowych do których ją adresowano, a nie polityki państwa i jego celów. Obecnie nie prowadzi się szerszych badań nad instytucjonalnym wymiarem polityki etnicznej, nie powstała praca, która ją analizuje przez pryzmat organu, który ją współtworzy. Temat w takim zakresie problemowym, instytucjonalnym i chronologicznym nie został do tej pory w Polsce zbadany, nie pojawiło się opracowanie bazujące na takim ujęciu.

Zarys chronologiczny monografii obejmuje praktykę działania Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych w siedmiu zakończonych kadencjach Sejmu w latach 1989-2011. Za przyjęciem takich ram czasowych przemawiało właściwe dla badań nad działalnością organu kolegialnego oparcie się na cezurach określających pełne kadencje Sejmu RP.

Polityka etniczna jako nowy styl uprawiania polityki, pojawiła się pod koniec XX wieku jako odpowiedź na procesy decentralizacyjne, rosnącą świadomość etniczną, oraz wzrost znaczenia etniczności w polityce. Także stosunkowo niedawno stała się przedmiotem systematycznych badań naukowych. Badacze podkreślają, że istnieje deficyt opracowań dotyczących teorii i metodologii badań polityki etnicznej, a modele postępowania, standardy i procedury badawcze są wypracowywane. Oznacza to wyzwanie dla badaczy polityki etnicznej. Pojęcie „polityka etniczna” należy do pojęć najważniejszych z perspektywy rozważań kwestii narodowościowych i tym samym stanowi przedmiot badań ze strony politologów. W monografii przyjąłam zaproponowaną przez profesora Henryka Chałupczaka definicję, że polityka etniczna państwa to „przyjęty i realizowany przez ośrodek decyzyjny (władzę publiczną reprezentowaną przez określone prawem podmioty) zespół działań determinowanych czynnikami wewnętrznymi i zewnętrznymi (międzynarodowymi), zmierzających do efektywnego rozwiązywania problemów mniejszości narodowych i etnicznych oraz zagadnień z tym związanych. Polityka etniczna w tym ujęciu to „przyjęty i realizowany przez państwo oraz jego organy zespół działań na rzecz rozwiązywania problemów związanych z istnieniem na jego terytorium mniejszości narodowych i etnicznych”. Podmiotami polityki etnicznej są państwo i jego organy a przedmiotem mniejszości narodowe i etniczne. Celem tej polityki jest określenie założeń, celów, zasad, struktur organizacyjnych i określonej strategii postępowania zgodnie z ustrojowymi i

społecznymi interesami państwa. Także, zaspokajanie aktualnych i przyszłych potrzeb mniejszości narodowych i etnicznych.

Głównym celem monografii jest analiza roli i znaczenia Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu w realizacji polityki etnicznej państwa od 1989 roku. W zastosowanym podejściu badawczym założyłam, prymat państwa i jego instytucji w tworzeniu i realizacji polityki etnicznej w Polsce. Wynikają z tego cele szczegółowe:

1. analiza Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych jako podmiotu realizowanej w Polsce od 1989 roku polityki etnicznej,
2. zbadanie w jaki sposób Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych w latach 1989-2011 wypełniała funkcje regulaminowo przypisane temu organowi Sejmu,
3. zidentyfikowanie procesu decyzyjnego przy procedowaniu ustaw na poziomie rząd – Sejm, Sejm- Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych, w samej Komisji,
4. zanalizowanie i zweryfikowanie form oraz podstaw współpracy pomiędzy Komisją Mniejszości Narodowych i Etnicznych a organami państwa w realizacji polityki etnicznej,
5. dokonanie analizy porównawczej w zakresie finansowania mniejszości narodowych, etnicznych i społeczności posługującej się językiem regionalnym, ich oświaty i szkolnictwa oraz dostępu do mediów w latach 1989-2011,
6. dokonanie oceny realizacji zadań wynikających z ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym przez podmioty realizujące politykę etniczną w Polsce.

W rozprawie przyjąłam następujące hipotezy badawcze:

1. w latach 1989-2011 polityka etniczna realizowana była przez różne organa państwa, a nie wyodrębniony i wyspecjalizowany resort;
2. polityka etniczna w Polsce od 1989 roku zdominowana została przez organa i instytucje, które tworzyły całokształt prawnych, organizacyjnych i ideologicznych działań państwa, skierowanych na organizację życia mniejszości narodowych i etnicznych oraz wzajemnych stosunków między nimi;
3. Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych od 1989 roku była organem współtworzącym prawo i ochronę prawną w zakresie mniejszości narodowych, etnicznych i językowych w Polsce oraz posiadała niezbędny potencjał do wypracowania aktów prawnych w tym zakresie;
4. po przejęciu odpowiedzialności w rządzie za realizację polityki etnicznej przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Komisja Mniejszości Narodowych i

Etnicznych Sejmu do czasu uchwalenia Ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym była organem nadal znacząco wpływającym na politykę etniczną w Polsce;

5. powstanie Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu było jednym z wielu czynników, które wpłynęły na upodmiotowienie i instytucjonalizację wewnętrzną mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce.

Cele badawcze realizowałam z wykorzystaniem wielu metod właściwych dla nauk o polityce. W podejściu metodologicznym dotyczącym polityki etnicznej w ujęciu politologicznym zastosowałam następujące metody:

- a. analizy systemowej, która umożliwiła poznanie funkcji, zadań oraz działań organów i instytucji systemu politycznego w zakresie polityki etnicznej;
- b. decyzyjną, która pozwoliła zanalizować politykę etniczną przez pryzmat Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych, oraz organów państwa;
- c. porównawczą, która umożliwiła porównanie politycznych zmian i determinantów polityki etnicznej wyłonić etapy jej kształtowania w latach 1945-1989 i 1989-2011, uwypuklić proces legislacyjny i kontrolny w kadencjach;
- d. instytucjonalno-prawną, która pozwoliła analizować reguły i procedury funkcjonowania Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych, Sejmu RP i jego organów, organów centralnych, oraz zależności między nimi. Zbadać kompetencje organów i instytucji współtworzących politykę etniczną, oraz ich usytuowanie instytucjonalne i prawne. Pozwoliła na analizę norm prawnych, aktów normatywnych i tryb ich uchwalania;
- e. behawioralną, na drodze obserwacji zbadałam wpływ norm i regulacji prawnych na zachowania i postawy posłów oraz liderów mniejszości narodowych w trakcie posiedzeń Komisji i debat plenarnych Sejmu;
- f. statystyczną, za pomocą technik statystycznych opracowałam dane pozyskane z protokołów Komisji, sprawozdań i raportów.
- g. metod właściwych dla nauk historycznych które stały się niezbędne do analizy treści materiałów archiwalnych oraz genezy wydarzeń, które miały wpływ na ewolucję polityki etnicznej.

Podstawowym materiałem badawczym, który poddałam analizie były archiwalia i dokumenty wytworzone przez Komisję Mniejszości Narodowych i Etnicznych oraz organa i

instytucje realizujące politykę etniczną w Polsce. W celu dotarcia do tych źródeł przeprowadziłam kwerendę archiwalną w Archiwum Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej w zespole Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych. Dokumenty tam pozyskane wykorzystałam i przedstawiłam w monografii po raz pierwszy, dzięki czemu przedmiot opracowania jest oryginalny, w badaniach nad polityką etniczną w Polsce nowatorski.

Źródła wytworzone przez Komisję gromadzone są kadencyjnie. W każdej kadencji znajdują się podpisane protokoły z posiedzeń oraz załączniki. Po dokładnej analizie należy podkreślić, że występuje wyraźna dysproporcja źródeł w zależności od kadencji. Prace Komisji w X kadencji Sejmu PRL zostały udokumentowane najslabiej. Wraz z kolejnymi kadencjami następuje zdynamizowanie prac Komisji, tym samym wzrastają ilościowo zgromadzone dokumenty. W zespole Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych znajdują się licznie przekazywane na potrzeby prac Komisji dokumenty z ministerstw: Spraw Wewnętrznych i Administracji, Kultury i Sztuki, Edukacji Narodowej, Spraw Zagranicznych, Sprawiedliwości, oraz stanowiska, sprawozdania lub opinie Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania, Pełnomocnika Rządu ds. Równego Statusu Kobiet i Mężczyzn, Najwyższej Izby Kontroli, Rzecznika Praw Obywatelskich, a także materiały przygotowane dla członków Komisji przez organizacje mniejszości i władze samorządowe. Odwołanie się do źródeł powstałych w instytucjach tworzących i realizujących politykę etniczną w Polsce pozwoliło zweryfikować cele badawcze.

Wykorzystałam także stenogramy z posiedzeń plenarnych Sejmu, ustawy, rozporządzenia i regulaminy na podstawie których powoływano organa i urzędy realizujące politykę etniczną. Podstawę analizy stanowiły przede wszystkim akty prawa wewnętrznego. Przy pisaniu monografii niezwykle interesujące i użyteczne okazały się obserwacje posiedzeń Komisji, osobiste kontakty z członkami Komisji, jej doradcami i pracownikami sekretariatu. Umożliwiło to pozyskanie wiedzy zewnętrznej, a zgromadzone w ten sposób informacje wykorzystałam do pogłębionej analizy materiału źródłowego.

Postawienie pytań badawczych pozwoliło na uporządkowanie struktury pracy, którą oparłam o kryterium przedmiotowe stanowiąc jako podstawę wypełnianie przez Komisję funkcji ustawodawczej i kontrolnej.

Książka składa się z pięciu rozbudowanych tematycznych rozdziałów.

W pierwszym rozdziale teoretyczno-metodologicznym przedstawiłam założenia, cele, problemy i hipotezy badawcze. Dokonałam przeglądu kluczowych pojęć i definicji odnoszących się do tematu. Istnieje zasadnicza różnica między anglosaskim, a polskim podejściem do terminu „polityka etniczna”. Polityka etniczna w krajach Europy Środkowo-

Wschodniej dotyczy przede wszystkim historycznych mniejszości narodowych i etnicznych. Kolejno poddałam rozważaniom cele polityki etnicznej, metody realizacji a także teoretyczne modele funkcjonowania. Modelami są: kontrola odmienności, eliminacja odmienności i uznanie odmienności. Przyjęty w Polsce model uznania odmienności w kolejnych rozdziałach konfrontowałam z realizacją polityki etnicznej. Ponadto przedstawiłam różne koncepcje definicji mniejszości narodowej i mniejszości etnicznej w ujęciu badaczy. Występują definicje naukowe formułowane w monografiach i artykułach i definicje polityczne formułowane wraz z określonymi aktami normatywnymi. Wielowątkowa i polityczna dyskusja kogo uznać za mniejszość narodową, a kogo za mniejszość etniczną występowała w Komisji przez szesnaście lat procedowania ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym. Dla mniejszości uczestniczących w posiedzeniach Komisji zagadnienia teorii stały się praktyką - nastąpiło zderzenie teorii politologicznej i praktyki politycznej.

W rozdziale drugim przedstawiłam uwarunkowania i wymiar polityki etnicznej w powojennej Polsce. Na obecnie kształtowaną politykę etniczną i jej rozwiązania ustrojowe wpływ miały stosunki etniczne i realizowana w autorytarnym systemie PRL polityka narodowościowa. Jej analiza umożliwiła poznanie tła politycznego, społecznego i przestrzeni badawczej. W dalszej części rozdziału omówiłam strukturę i zadania organów i urzędów będących od 1989 roku wykonawcami w wymiarze formalnoprawnym polityki etnicznej. Komisja wypełniając funkcję kontrolną nad władzą wykonawczą konfrontowała założenia z praktyką polityczną. Widać to w rozdziale piątym monografii. Analiza zadań dała wgląd w mechanizm decyzyjny polityki etnicznej na płaszczyznach między Komisją jako organem Sejmu, a Sejmem i jego innymi organami; Komisją a innymi organami władzy; Komisją a posłami; Komisją a innymi podmiotami realizującymi politykę etniczną; Komisją a liderami mniejszości narodowych. Z tej analizy wynika, że w procesie decyzyjnym polityki etnicznej, stosowane są mechanizmy szeroko rozumianej polityki państwa. Decyzje nadrzędne, strategiczne i ogólnopaństwowe podejmowane są przez Sejm i rząd. W strukturze Rady Ministrów nie ma jednego resortu odpowiedzialnego za całość polityki etnicznej, to ministerstwa oraz inne organy państwowe stanowią kolejny taktyczny poziom decyzyjny. Nie posiadając realnego wpływu na podjęte już decyzje opracowują konkretne metody, programy i plany realizacji przyjętych wcześniej decyzji. W myśl przyjętych założeń ich realizacja odbywała się na trzecim poziomie – operacyjnym, na szczeblu lokalnym. Stwierdzam, że cechą polskiej polityki etnicznej jest słabość koordynacji działań organów i instytucji na wymienionych szczeblach. Realizacja stanowi trudne a niekiedy niechętnie zadanie.

W rozdziale trzecim przedstawiłam Komisję Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu jako jego organ pomocniczy. Udzieliłam odpowiedzi na pytanie dlaczego Komisja powstała? jakie były specyficzne i wypracowane przez nią formy pracy? oraz w jaki sposób ten tryb działania wynikał z obowiązującego regulaminu Sejmu? Komisja sejmowa stanowi prawie zawsze odwzorowanie układu politycznego całej izby. Stąd na początku rozdziału przy zastosowaniu metody statystycznej dokonałam analizy wyników wyborów parlamentarnych kolejnych kadencji, ich specyfikę, oraz partycypację mniejszości w tych wyborach. Wyniki wyborów wyznaczały strukturę i skład Komisji w omawianych kadencjach. W tabelach przedstawiłam skład osobowy Komisji w omawianych kadencjach, oraz dokonujące się zmiany osobowe. Po raz pierwszy opublikowane zostały informacje o posłach będących członkami Komisji przy uwzględnieniu ich przynależności klubowej, daty powołania i odwołania, pełnionych funkcjach. Zachodzące zmiany kompleksowo ukazały reprezentację ugrupowań partyjnych w Komisji. Dokonane analizy potwierdziły, że w latach 1989-2011 polityka etniczna oraz kwestia mniejszości narodowych i etnicznych nie była w centrum zainteresowania ugrupowań politycznych, ani w relacjach publicznych posłów. Na posiedzeniach Komisji nie dyskutowano o jej wariantach, czy zmianie. Partie polityczne nie były aktywnymi partnerami w ewentualnym dyskursie. W tym czasie polityka państwa adresowana do mniejszości narodowych, etnicznych i językowych nie stanowiła osi podziałów między partiami. Wszystkie problemy mniejszości podnoszone na posiedzeniach Komisji nie wpływały na relacje rząd-opozycja, nie były postrzegane jako zagrożenie dla stabilizacji politycznej. Regulaminowym narzędziem nacisku Komisji na organa władzy wykonawczej był dezyderat kierowany do określonych organów państwa. Po analizie wszystkich uchwalonych dezyderatów z lat 1989-2005 zaprezentowałam stanowisko rządu w sprawie powołania na szczeblu centralnym organu administracji państwowej, który zajmowałby się rozpatrywaniem, załatwianiem spraw mniejszości oraz koordynował działania rządu w zakresie ich potrzeb. W końcowej części rozdziału na podstawie przeczytanych dokumentów przedstawiłam międzynarodowe kontakty i spotkania Komisji. Analizowane i weryfikowane kwestie zaprezentowałam w ujęciu porównawczym dla wszystkich kadencji.

W czwartym rozdziale zdiagnozowałam, usystematyzowałam i zinterpretowałam procedowanie ustaw przez sejmową Komisję Mniejszości Narodowych i Etnicznych. W jego pierwszej części zwróciłam uwagę na tworzenie prawa krajowego. Na podstawie analizy treści aktów prawnych oraz podejmowanych decyzji, uzyskałam wiedzę o pracach Komisji nad legislacją Ustawy o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego i Ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego. Religia dla

mniejszości narodowych i etnicznych była i jest jednym z wyznaczników ich tożsamości. W pracach nad tymi ustawami, pierwszymi w Komisji, uzyskano kompromis. Wypracowanie go w kwestiach wyznaniowo-narodowych świadczyło o nowym podejściu państwa do realizacji polityki etnicznej i wyznaniowej, także o odpowiedzialności posłów za stanowione rozwiązania prawne. Przedstawiłam dążenia Komisji do nowelizacji prawa konstytucyjnego i ustawodawstwa wewnętrznego w sprawie mniejszości narodowych i etnicznych. Wykazałam ich zniecierpliwienie spowodowane brakiem zmian w Konstytucji RP i zaprzestaniem debaty nad ustawą o mniejszościach narodowych i etnicznych. Wielokrotnie na posiedzeniach Komisji podważano wiarygodność intencji najwyższych organów państwa. Prawie dziesięć lat trwały w Komisji dyskusje o zabezpieczeniu praw mniejszości narodowych i etnicznych w Konstytucji RP. Analiza źródeł wykazała, że w debacie nad zapisami konstytucyjnymi i uchwaleniem ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym wystąpiła obawa i niechęć tych samych ugrupowań politycznych. Szczególnie długo bo 16 lat Komisja „walczyła” o uchwalenie ustawy, która w pełni upodmiotowi mniejszości, usystematyzuje ich prawa i powinności, pozwoli im w pełni korzystać z praw obywatelskich i wolności. Podjęte przez Komisję w 1989 roku zobowiązanie uchwalenia ustawy zrealizowane zostało w 2005 roku. Ustawa zagwarantowała prawa na zasadzie uwzględnienia ich w ramach ogólnych regulacji, które dotyczyły wszystkich obywateli państwa, bez względu na ich narodowość. Urzeczywistnienie tych zapisów zależało od polityki etnicznej, której posłowie byli zarówno kreatorami jak i wykonawcami. Po analizie procedur regulacji prawa krajowego w dalszej części rozdziału przedstawiłam udział Komisji w implementacji prawa międzynarodowego przez Polskę: Konwencji ramowej Rady Europy o ochronie mniejszości narodowych, oraz Europejskiej karty języków regionalnych lub mniejszościowych. Ujęcie chronologiczne w rozdziale wynikało z kolejności wejścia w życie ustaw. Proces uchwalenia ustaw przedstawiony został całościowo, przez miesiące, lata lub kadencje, w których były procedowane. Najważniejsze ustawy dla polityki etnicznej, procedowane były przez wiele lat i kadencji. Dokonane analizy potwierdziły tezę, że Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu w latach 1989-2011 była organem współtworzącym prawo i ochronę prawną w zakresie mniejszości narodowych, etnicznych i językowych w Polsce. Posiadała także niezbędny potencjał do wypracowania aktów prawnych w tym zakresie.

Rozdział piąty dotyczy uprawnień kontrolnych komisji sejmowej. To one determinują kształt prawny stosunków między parlamentem a innymi podmiotami w państwie. Regulamin Sejmu RP określa, że kontrola władzy wykonawczej jest jedną z dwu podstawowych form pracy komisji sejmowej. Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych wypracowała

mechanizm pozwalający na uzyskanie wiedzy o działalności kontrolowanych podmiotów, sposobie i zakresie wykonywania ustaw przez aparat państwowy. Wraz z nową polityką etniczną powołano organa i instytucje, które służyły urzeczywistnianiu stanowionego prawa. Na podstawie składanych Komisji informacji rządowych przedstawiłam rzeczywiste, a nie deklarowane zadania organów realizujących politykę etniczną. W ramach uprawnień kontrolnych Komisja analizowała praktykę ich działania. W pierwszej części rozdziału ustaliłam w jaki sposób zmiany ustawowe wpływały na kształtowanie budżetu państwa w części dotyczącej mniejszości narodowych i etnicznych, tym samym jak finansowano mniejszości. W monografii po raz pierwszy upublicznione zostały rzeczywiste wydatki budżetu państwa na poszczególne mniejszości narodowe i etniczne oraz całościowe wydatki roczne z lat 1990-2009. Od 2005 roku w kwestiach uchwalania budżetu dla mniejszości narodowych i etnicznych Komisja została sprowadzona do organu zatwierdzającego decyzje podjęte przez stosowne ministerstwa. Zachowano parlamentarne procedury, ale Komisję osłabiono w realizacji jej funkcji kontrolnej i wpływu na realizowaną politykę. We wszystkich kadencjach problemy szkolnictwa i oświaty mniejszości były gruntownie i wnikliwie analizowane i omawiane na posiedzeniach Komisji. Dokonywano oceny działań władz państwowych i samorządowych w zakresie wydawanych decyzji i aktów normatywnych regulujących szkolnictwo mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym. Od 2003 roku systematycznie w czasie posiedzeń wyjazdowych Komisji zastanawiano się jak rozwiązać edukację Romów. Analiza danych wykazała, że pod względem statystycznym w latach 1989-2011 nastąpił rozwój szkolnictwa mniejszościowego pod względem liczby szkół i liczby dzieci pobierających w nich naukę. Nauczanie utrudnione było rozproszeniem mniejszości, narastającą asymilacją, brakiem przydatności języka narodowego w życiu zawodowym i awansie społecznym. W zakresie kształtowania tożsamości równie ważny jest dostęp mniejszości narodowych i etnicznych do środków masowego przekazu. Dla Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych było to nowe zadanie, gdyż w Sejmie RP tzw. komisją resortową zajmującą się problematyką szeroko rozumianej kultury i mediów w latach 1989-2011 była Komisja Kultury i Środków Przekazu, ale to nie ona stała się partnerem mniejszości. Po 1989 roku mniejszości wykorzystały warunki do rozbudowy i rozwoju mediów, ale przede wszystkim prasy w swoim języku ojczystym. Analizując kwestie demograficzne i asymilacyjne pożądana byłaby emisja programów radiowych i telewizyjnych w dwóch językach: macierzystym mniejszości i polskim co sprzyjałoby wzajemnemu poznaniu. W kolejnej części rozdziału przedstawiłam informacje Najwyższej Izby Kontroli i Rzecznika Praw Obywatelskich o

wykonywaniu przez organa i instytucje państwowe zadań wynikających z ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym z 2005 roku. Różne formy kontroli programu romskiego, pozwoliły Komisji poprzez dezyderaty i opinie kierować pod adresem rządu oczekiwania i wnioski. Analiza dokumentów rządowych i praktyka Komisji pozwoliły stwierdzić, że przeciwdziałanie dyskryminacji i nietolerancji wobec mniejszości narodowych i etnicznych pozostaje najslabiej zinstytucjonalizowaną płaszczyzną realizacji polityki etnicznej w Polsce. Podejmowana przez rząd polityka antydyskryminacyjna wobec mających miejsce wydarzeń okazała się bytem wirtualnym, nie mającym potwierdzenia w rzeczywistości.

W zakończeniu znajdują się wyprowadzone wnioski i konkluzje. Analiza dokumentów pozwala na stwierdzenie, że w latach 1989-2011 rząd nie opracował kompleksowego dokumentu o charakterze strategicznym w zakresie polityki etnicznej, w którym określiliby jej cele. W realizacji polityki nie wypracowano stałego, praktycznego mechanizmu współpracy administracji rządowej z Komisją w taki sposób, aby instytucje te mogły wykorzystać wiedzę dostępną Komisji. Cechą polskiej polityki etnicznej była słabość koordynacji działań poszczególnych organów na szczeblu centralnym i samorządowym. Z przeprowadzonej analizy wynika, że po uchwaleniu ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym zmienił się wymiar polityki etnicznej. Nastąpiło wyraźne odejście od podejmowania przez rząd ustawowych rozwiązań na rzecz kolejnych rządowych *Programów*. W dużej mierze polityka w zakresie etnicznym skupiła się na szkoleniach, seminariach, konferencjach. Dlatego Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych na nowo powinna skupić się nad prawnym rozwiązywaniem problemów mniejszości poprzez zmiany w uchwalonych ustawach. To Sejm RP jest decydentem politycznym, miejscem podejmowania najbardziej kluczowych decyzji politycznych. Optymalnym rozwiązaniem dla Komisji byłoby przyspieszenie prac nad uchwaleniem zmian w ustawie o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym. Niestety w kończącej się kadencji Sejmu politycznie i proceduralnie było to nie możliwe. Potrzebne jest nowe długofalowe spojrzenie na rolę tej Komisji, stworzenie zaplecza intelektualnego dla posłów, którzy przynależą do partii politycznych i pojęcie wielokulturowości postrzegają zgodnie z programem partii a dopiero później indywidualnie.

Pracę uzupełnia bibliografia i spis tabel.

Założone tezy badawcze potwierdziły się, a sformułowane zadania badawcze wykonałam. W warstwie deskrypcyjnej wymienionej pracy poprzez analizę prac sejmowej

Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych usystematyzowałam wiedzę na temat polityki etnicznej w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem jej wymiaru instytucjonalnego. Podjęta przeze mnie problematyka jest nowa, ważna poznawczo nie prezentowana dotychczas w polskiej literaturze. Analiza doświadczeń parlamentarnych Komisji staje się cennym wkładem do dyskusji nad polityką etniczną, wyznacza jej nowe kierunki chociażby przez możliwość podjęcia badań nad innymi organami lub instytucjami ją realizującymi.

5. POZOSTAŁE OBSZARY ZAINTERESOWAŃ NAUKOWYCH I POZOSTAŁE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWO-BADAWCZE ORAZ ORGANIZACYJNE

5.1. POZOSTAŁE OBSZARY ZAINTERESOWAŃ NAUKOWYCH I OSIĄGNIĘCIA W TYM ZAKRESIE

Od uzyskania stopnia doktora nauk humanistycznych głównymi polami badawczymi w mojej dotychczasowej pracy naukowo-badawczej są:

1. stosunki etniczne w Polsce od 1945 roku, w ramach którego jestem współautorką 1 monografii, współredaktorką 3 prac zbiorowych, autorką 3 rozdziałów w pracach zbiorowych i autorką 5 artykułów;
2. tożsamość mieszkańców Pomorza Zachodniego i polityka wobec regionu, w ramach którego napisałam 1 monografię naukową, jestem autorką 12 rozdziałów w pracach zbiorowych i autorką 1 artykułu naukowego;
3. polityka etniczna w Polsce w ramach którego napisałam 1 monografię naukową, jestem współredaktorką 1 pracy zbiorowej, autorką 3 rozdziałów w pracach zbiorowych, autorką 2 artykułów w czasopismach naukowych;
4. polska myśl polityczna XX wieku, w ramach którego napisałam 1 monografię naukową, opublikowałam 3 rozdziały w pracach zbiorowych oraz 5 artykułów w czasopismach naukowych.

Pierwszy z obszarów to analiza stosunków etnicznych w Polsce. Przemiany zainicjowane w Polsce i w Europie w 1989 roku spowodowały renesans zainteresowania problematyką mniejszości narodowych i etnicznych. Po wyjeździe w 1997 roku w ramach Niemieckiej Akademii Letniej, której organizatorem była Europäische Staatsbürger – Akademie, udziale w licznych seminariach, wykładach i spotkaniach w Bocholt, Aachen, Munster, Maastricht i Amsterdamie poświęconym szeroko rozumianej wielokulturowości w Europie Zachodniej zainteresowałam się polityką etniczną i stosunkami etnicznymi w Polsce. Na początku skupiałam się na ukazaniu różnorodności etnicznej współczesnego społeczeństwa

zachodniopomorskiego. Mniejszości narodowe i etniczne zamieszkujące dziś Pomorze Zachodnie to zbiorowości pochodzenia migracyjnego o bardzo różnym stopniu zakorzenienia i tradycji. Znajomość korzeni była w grupach mniejszościowych bardzo różna, a poziomy „przywiązania” do regionu, choć nie jest on ojczyzną ideologiczną, bardzo zróżnicowany. Zorganizowana wspólnie z profesorem Januszem Mieczkowskim w 1997 roku pierwsza z cyklu spotkań badaczy etnicznych konferencja „*Pomerania Ethnica*” – *mniejszości narodowe i etniczne na Pomorzu Zachodnim*” sprzyjała poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie jaką rolę odgrywały czynniki historyczne i polityka państwa w stosunkach pomiędzy polską większością, a mniejszościami? Jak wyglądały relacje między polityką, a życiem mniejszości narodowych i etnicznych? Jakie działania państwa wprowadziły zwiększenie nieufności do obcych i postrzeganie odmienności jako zagrożenia? Ważnymi były zarówno grupowe jak i indywidualne losy ludzi należących do mniejszości narodowych i etnicznych. Podstawowym stawało się pytanie czy istniały w okresie powojennym możliwości zachowania ich własnej tożsamości narodowej. W latach dziewięćdziesiątych XX wieku wśród zachodniopomorskich organizacji mniejszościowych wystąpiło poszukiwanie najbardziej odpowiedniej formy statutowego zapisu wyrażania swoich aspiracji i możliwości działania. Artykulacji podmiotowości sprzyjało zniesienie barier instytucjonalnych i cenzuralnych, otwarcie granic, dostosowanie prawa polskiego do europejskich standardów. Zniknęły ograniczenia dotyczące działalności mniejszości narodowych i etnicznych, przeszkodą stały się trudności adaptacyjne w nowej sytuacji społeczno-ekonomicznej. Zagadnienia te poruszałam w wielu publikacjach, a najważniejszymi były: M. Giedroń, *Mniejszości narodowe w programach ugrupowań politycznych w latach 1989-1990* w: *Pomerania Ethnica - mniejszości narodowe na Pomorzu Zachodnim*, red. M. Giedroń i J. Mieczkowski, Szczecin 1998; M. Giedroń, J. Mieczkowski, *Ewolucja założeń statutowych regionalnych organizacji mniejszości narodowych w województwie szczecińskim* w: *Pomerania Ethnica- mniejszości narodowe na Pomorzu Zachodnim*, red. M. Giedroń, J. Mieczkowski, Szczecin 1998; M. Giedroń, W. Burger, *Mniejszości narodowe i etniczne na Pomorzu Zachodnim po drugiej wojnie światowej*, w: „Europa Regionum”, Szczecin 1998, t. 3; M. Giedroń, *Mniejszość niemiecka a wartości obywatelskie*, w: *Tożsamość Kulturowa. Szkice o mniejszościach narodowych na Pomorzu Gdańskim*, Gdańsk 2001; M. Giedroń, *Ujawnianie się stereotypów etnicznych na Pomorzu Zachodnim*, w: *Polityka i mniejszości na pograniczach w XX/XXI wieku*, red. M. Giedroń, J. Mieczkowski, M. Mieczkowska, Szczecin 2005. (pełen wykaz w załączniku).

Pomorze Zachodnie, prowadzona w tym regionie i wobec niego polityka państwa, to kolejny obszar moich badań. Poza funkcjonującymi w tym obszarze mniejszościami narodowymi i etnicznymi interesowały mnie aspekty tożsamości mieszkańców Pomorza Zachodniego. Badałam cztery żyjące na tym obszarze pokolenia, a wyniki opublikowałam w monografii *Kształtowanie tożsamości kulturowej mieszkańców Pomorza Zachodniego w drugiej połowie XX wieku*. Uzyskane wyniki potwierdziły, że czynnikiem kształtującym tożsamość mieszkańców Pomorza Zachodniego od 1945 r. była i jest polityka państwa w wielu wymiarach i płaszczyznach. Wystąpiła u nich silna identyfikacja z dominującą polską kulturą i historią. Mieszkańcy Pomorza Zachodniego wyrażają siebie poprzez przynależność do polskiego narodu, w kategoriach polskiej tożsamości narodowej, a poczucie tej tożsamości ma oparcie w polskiej państwowości. Zebrane dane przedstawiłam także w poszerzonej formie na konferencjach i publikacjach. Najważniejsze to: *Obraz Niemca w opinii mieszkańców pogranicza*, w: Unifikacja i różnicowanie się współczesnej Europy, red. B. Fijałkowska, A. Żukowski, wyd. Elipsa, Warszawa 2002; *Mniejszość niemiecka a wartości obywatelskie*, w: Tożsamość Kulturowa. Szkice o mniejszościach narodowych na Pomorzu Gdańskim, Gdańsk 2001; *Pomorze Zachodnie- region czy pogranicze?*, Studia. Archiwalne-Historyczne-Politologiczne, red. A. Czubiński, J. Macholak, Szczecin 2003; *Tożsamość regionalna mieszkańców Pomorza Zachodniego*, w: Ziemie Odzyskane/ Ziemie Zachodnie I Północne 1945-2005. 60 lat w granicach państwa polskiego, red. A. Sakson, Poznań 2006; *Wpływ powojennych migracji Polaków na oblicze Pomorza Zachodniego*, w: Procesy migracyjne w kontekście przemian kulturowo – cywilizacyjnych, red. E. Polak, J. Leska-Ślęzak, Pelplin 2007; *Wpływ powojennej polityki państwa na tożsamość narodową mieszkańców Pomorza Zachodniego*, w: Polacy na Ziemiach Odzyskanych. Regiony przygraniczne w poszukiwaniu tożsamości: przed i po akcesji. Praca zbiorowa na rzecz Parlamentu Europejskiego, red. A. Makowski, Szczecin 2008; *Polityczno-społeczne uwarunkowania kształtowania powojennej tożsamości mieszkańców Pomorza Zachodniego*, w: Polityczne wymiary etniczności, red. M. Mieczkowska, D. Scholze, Kraków 2009 (pełen wykaz w załączniku).

Polityka etniczna szczególnie w wymiarze instytucjonalnym to rozszerzenie dotychczasowych moich zainteresowań stosunkami etnicznymi w Polsce. Uchwalenie ustawy o mniejszościach narodowych z 2005 roku w zasadniczy sposób zmieniło pozycję i funkcjonowanie mniejszości, zamknęło politykę etniczną w ramy prawne. Mój udział w konferencji „Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce na tle europejskim, międzynarodowa konferencja naukowa z okazji piątej rocznicy wejścia w życie Ustawy o mniejszościach

narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym” w Lublinie w 2010 roku, liczne spotkania z badaczami i posłami stały się inspiracją do badań nad instytucjonalnym wymiarem polityki etnicznej. W rezultacie prac nad monografią *Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu jako podmiot polityki etnicznej (1989-2011)* prezentowałam na konferencjach i składałam do publikacji sukcesywnie opracowywany materiał. Są to: *Kwestie finansowania mniejszości w Polsce. Realizacja Programu na rzecz społeczności romskiej w województwie zachodniopomorskim*, w: Mobilizacja a etniczność. Procesy mobilizacji mniejszości narodowych i etnicznych w województwie zachodniopomorskim na tle doświadczeń grup narodowościowych w innych regionach, red. M. Giedroń, D. Kowalewska i M. Mieczkowska, Szczecin 2012; *Finansowanie mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce*, w: Procesy i procedury demokratyczne w Polsce, red. A. Stelmach, Toruń 2014; *Problem środków masowego przekazu oraz dostępu do nich mniejszości narodowych i etnicznych w pracach Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu RP*, red. M. Adamik-Szysiak, E. Godlewska, Lublin 2014; *Realizacja Krajowego programu zapobiegania dyskryminacji rasowej, ksenofobii i związanej z nimi nietolerancji w latach 2004-2009*, „Acta Politica” 2014 nr 27 oraz *Kontakty i spotkania międzynarodowe Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu w latach 1989-2011*, „Acta Politica” 2014 nr 29.

Badanie polskiej myśli politycznej XX wieku kontynuowałam bezpośrednio po uzyskaniu stopnia doktora. Podsumowaniem było wydanie w Szczecinie w 2003 roku zmienionej, poprawionej, uzupełnionej o nowe archiwalia i monografie rozprawy doktorskiej. Była to monografia z zakresu polskiej myśli politycznej, w której wykorzystano ocalały z wojny dorobek prasy konspiracyjnej. Pod koniec lat dziewięćdziesiątych XX wieku w publikacjach łączyłam polską myśl polityczną z problematyką etniczną. Np. *Stanowisko Stronnictwa Narodowego w czasie II wojny światowej wobec problemu Łużyc* w: Serbołużycanie. Łużyce. Badania Historyczne i fascynacje, red. T. Jaworski, W. Pyżewicz, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego, Zielona Góra 1998; *Mniejszości narodowe w programach ugrupowań politycznych w latach 1989-1990* w: Pomerania Ethnica - mniejszości narodowe na Pomorzu Zachodnim, red. M. Giedroń i J. Mieczkowski, Szczecin 1998; *Ustrój polityczny niepodległego państwa polskiego w myśli politycznej Stronnictwa Narodowego w latach 1939- 1945*, „Przegląd Politologiczny” 1997 nr 3-4; *Ustrój polityczny powojennej Polski w myśli politycznej SL „Roch” w latach 1939-1945*, w: Dzieje i przyszłość polskiego ruchu ludowego, red. A. Kołodziejczyk, W. Paruch, t. 1, wyd. Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 2002 (pełen wykaz w załączniku).

Podsumowując swoją działalność naukowo-badawczą jestem:

a. autorką trzech monografii: M. Giedroń, *Komisja Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu jako podmiot polityki etnicznej (1989-2011)*, Szczecin 2014, M. Giedroń, *Kształtowanie tożsamości kulturowej mieszkańców Pomorza Zachodniego w drugiej połowie XX wieku*, Szczecin 2005, M. Giedroń, *Wizja Polski w myśli politycznej PPS-WRN, SL, SN i SP w latach 1939-1945*, Szczecin 2003.

b. współredaktorką 5 prac zbiorowych:

Pomerania Ethnica – mniejszości narodowe i etniczne na Pomorzu Zachodnim, współredakcja z Januszem Mieczkowskim, Szczecin 1998, *Stosunki wyznaniowe i etniczne w Polsce. Wybrane zagadnienia*, współautorstwo z Małgorzatą Mieczkowską i Januszem Mieczkowskim, Szczecin 2003, *Niemcy w integrującej się Europie XX wieku*, współredakcja z Małgorzatą Mieczkowską, Januszem Mieczkowskim i Dorotą Rdzanek, Toruń 2005, *Polityka i mniejszości narodowe na pograniczach*, współredakcja z Małgorzatą Mieczkowską, Januszem Mieczkowskim, Szczecin 2005, *Mobilizacja a etniczność. Procesy mobilizacji mniejszości narodowych i etnicznych w województwie zachodniopomorskim na tle doświadczeń grup narodowościowych w innych regionach*, współredakcja z Małgorzatą Mieczkowską, Dorotą Kowalewską, Szczecin 2012.

c. autorką 35 publikacji (rozdziałów w pracach zbiorowych i artykułów naukowych), dotyczących polskiej myśli politycznej, przemian społeczno-politycznych w Polsce, problematyki mniejszości narodowych, przemian tożsamości mieszkańców Pomorza Zachodniego, polityki PRL wobec tego regionu oraz instytucjonalnego wymiaru polskiej polityki etnicznej po 1989 roku.

Konferencje

Brałam czynny udział przedstawiając referaty w 35 konferencjach naukowych zarówno międzynarodowych, krajowych jak i zagranicznych. Poszerzałam swoje pola badawcze także uczestnicząc w konferencjach bez wygłoszenia referatów. Ważnymi były: (pełny wykaz w załączniku):

1. Łużyce i Łużycanie w historiografii i sztuce Europy Środkowej” – międzynarodowa konferencja zorganizowana przez Towarzystwo Studiów Łużyckich w Zielonej Górze,

Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Zielonej Górze, Instytut Łużycki w Budziszynie, „Domowinę”, Ochla/ Zielona Góra maj 1996.

2. „Pomerania Ethnica – mniejszości narodowe i etniczne na Pomorzu Zachodnim” – konferencja zorganizowana przez Zakład Najnowszych Dziejów Politycznych i Problemów Etnicznych Instytut Filozofii i Politologii US, listopad 1997.
3. „Granice i pogranicza. Historia codzienności i doświadczeń” – międzynarodowa konferencja zorganizowana przez Instytut Historii Uniwersytetu w Białymstoku, październik 1998.
4. II Kongres Historyków Wsi i Ruchu Ludowego. Dzieje i Przyszłość zorganizowany przez Wydział Politologii UMCS, Lublin wrzesień 2000.
5. Unifikacja i różnicowanie się współczesnej Europy. Konferencja organizowana przez Polskie Towarzystwo Nauk Politycznych i Instytut Nauk Politycznych i Filozoficzno-Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, Zalesie K/ Olsztyna 21-23 czerwca 2001.
6. Ziemie Odzyskane/ Ziemie Zachodnie i Północne 1945-2005. 60 lat w granicach państwa polskiego, konferencja zorganizowana przez Instytut Zachodni w Poznaniu, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku oraz Pomorską Akademię Pedagogiczną w Słupsku, czerwiec 2005.
7. „Polityczne wymiary etniczności” – międzynarodowa konferencja zorganizowana przez Instytut Serbołużycki w Budziszynie i Instytut Politologii i Europeistyki Uniwersytetu Szczecińskiego, Pobierowo październik 2008 .
8. „Mniejszości narodowe i etniczne w Polsce na tle europejskim, międzynarodowa konferencja naukowa z okazji piątej rocznicy wejścia w życie Ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych oraz o języku regionalnym” zorganizowana przez Zakład Praw Człowieka Wydziału Politologii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, Zakład Historii Najnowszej Instytutu Historii Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej i Towarzystwo Ukraińskie, Lublin wrzesień 2010.
9. Międzynarodowa konferencja naukowa „Mniejszości narodowe, etniczne i językowe w Unii Europejskiej” zorganizowana przez Zakład Praw Człowieka Wydziału Politologii UMCS w Lublinie, Zakład Historii Najnowszej Instytutu Historii UMCS w Lublinie i Towarzystwo Ukraińskie, Lublin wrzesień 2011.

10. II Kongres Politologii „Polska i Europa wobec wyzwań współczesnego świata”, Wydział Nauk Politycznych i Dziennikarstwa UAM i PTNP, Poznań wrzesień 2012.
11. Konferencja „Procesy mobilizacji mniejszości narodowych i etnicznych w województwie zachodniopomorskim na tle doświadczeń grup narodowościowych w innych regionach”, Instytut Politologii i Europeistyki Uniwersytet Szczeciński, Szczecin listopad 2012.
12. III Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Media mniejszości, mniejszości w mediach”, Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Zakład Praw Człowieka i Zakład Dziennikarstwa Wydziału Politologii oraz Towarzystwo Ukraińskie Lublin czerwiec 2013.
13. Międzynarodowa konferencja naukowa „Polityka etniczna: teorie, koncepcje, wyzwania” zorganizowana przez Zakład Badań Etnicznych - Wydział Politologii UMCS w Lublinie, Katedrę Stosunków Międzynarodowych i Studiów Europejskich - Instytut Politologii UKSW w Warszawie, Zakład Socjologii Pogranicza - Instytut Socjologii Uniwersytetu Wrocławskiego, Katedrę Polityki Międzynarodowej- Instytut Historii i Nauk Politycznych Uniwersytetu w Białymstoku, Katedrę Historii Ukrainy i polityki etnicznej - Wydział Historyczny Uniwersytetu Narodowego im. T. Szewczenki w Kijowie, Zakład Politologii - Wydział Studiów Społecznych Uniwersytetu Masaryka w Brnie, Popowo k/Warszawy, wrzesień 2014.

5.2 PROJEKTY I GRANTY

W roku 2006 uczestniczyłam w przyznanych grantach w ramach Jean Monnet Chair on Eastern Dimension of EU (Agreement No.2005-2150/001-001 JMO) z zakresu nauk politycznych. Była to wizyta studyjna w Parlamencie Europejskim. Ponadto uczestniczyłam w wizycie studyjnej w Kwaterze Głównej NATO w Brukseli oraz Dowództwie Wojskowym NATO SHAPE w Mons ramach grantu NATO Fellowship .

W latach 2007/2008/2009 byłam kierownikiem studiów podyplomowych w ramach pozyskanego grantu WZP.322-IW-170/2007 „Projekt Studia Podyplomowe dla Nauczycieli w zakresie ICT, Języków Obcych i Drugiego Przedmiotu współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżetu państwa”. Celem projektu było kształcenie nauczycieli z posiadanym pełnym wykształceniem pedagogicznym w zakresie nabycia uprawnień do nauczania drugiego przedmiotu: Wiedza o Społeczeństwie.

Konsultacja i wykłady w ramach projektów realizowanych w latach 2008-2012 przez Regionalne Centrum Informacji Europejskiej w Szczecinie w tym „Europejski Rok Dialogu Międzykulturowego”, i „Szczecin - miasto wielu kultur” realizowanych w 2008r.

W roku 2010 byłam współautorem wniosku o grant do NCN „Udział mniejszości narodowych w życiu publicznym na terenach pogranicza Polski i Niemiec. Bilans doświadczeń po transformacji polityczno – ustrojowej”. Wniosek nie uzyskał finansowania

W roku 2012 byłam współautorem grantu „Procesy mobilizacji etnicznej mniejszości narodowych i etnicznych w województwie zachodniopomorskim na tle doświadczeń grup narodowościowych w innych regionach”. Wniosek nr WKNiDN -II /U/2012 finansowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.

W 2013 roku w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki byłam współautorem projektu „Archiwum mniejszości narodowych i etnicznych. Źródła do wielokulturowości powojennego Pomorza Zachodniego”. Wniosek nie uzyskał finansowania.

5.3. AKTYWNOŚĆ DYDAKTYCZNA

Pierwsze doświadczenia dydaktyczne zdobyłam będąc nauczycielką historii w Szkole Podstawowej nr 51 w Szczecinie. Trzy lata pracy pozwoliły mi na uzyskanie w ówczesnym systemie oświaty statusu nauczyciela mianowanego po pełnej ocenie.

W ostatnich kilkunastu latach w ramach przedmiotów obligatoryjnych na kierunku Politologia prowadziłam wykłady i ćwiczenia w z Historii politycznej Polski XX wieku, Historii społecznej Europy, Historii Instytucji Politycznych, Myśli politycznej, Polityki zagranicznej Polski, Politycznych dylematów najnowszych dziejów Polski, Proseminarium i Seminarium magisterskiego, Historii prasy i mediów w Polsce. Realizacja zagadnień w ramach przedmiotu Historia prasy i mediów w Polsce odbywa się poprzez udział studentów w zajęciach w Książnicy Pomorskiej, Regionalnym Ośrodku TVP w Szczecinie i Polskim Radio Szczecin. W ramach kierunku Bezpieczeństwo Wewnętrzne realizuję następujące przedmioty: Problemy globalne współczesnego świata, oraz Historia XX wieku.

Własne zainteresowania badawcze uzupełniałam w kontaktach ze studentami na specjalizacji „Komunikacja międzykulturowa” na studiach dziennych i zaocznych. Dla potrzeb studentów politologii przygotowałam wraz z Małgorzatą Mieczkowską i Januszem Mieczkowskim skrypt: Stosunki wyznaniowe i etniczne w Polsce. Wybrane zagadnienia, Szczecin 2003. Na specjalizacji prowadziłam przedmioty: Polityka narodowościowa w teorii i praktyce, oraz Stosunki etniczne w Polsce. Prowadzone zajęcia wielokrotnie odbywały się z udziałem

liderów mniejszości narodowych i etnicznych z regionu, oraz w siedzibach organizacji mniejszościowych w Szczecinie. Organizowałam wyjazdy studyjne mające na celu praktyczną obserwację problematyki etnicznej do Trzebiatowa, Wałcza, Szczecinka, Białego Boru, Berlina, Budziszyna.

Jestem opiekunem pomocniczym w przygotowywanej do otwarcia rozprawie doktorskiej mgr Amadeusza Urbanika.

Wypromowałam ogólnie 25 licencjatów oraz 6 magistrantów, jestem też recenzentem prac licencjackich i magisterskich na kierunku Politologia.

Aspekt dydaktyczny stał się przedmiotem wielu dyskusji w których uczestniczyłam jako sekretarz uczelniany ECTS, szczególnie w ramach pracy tzw. Grupy sterującej, której zadaniem było wprowadzanie systemu punktowego ECTS na polskich uczelniach w roku akademickim 1998/1999. Pełniąc funkcję Sekretarza uczelnianego tegoż programu, byłam równocześnie autorką Pakietu Informacyjnego ECTS na kierunku politologia Uniwersytetu Szczecińskiego w roku akademickim 1998/1999. Byłam inicjatorem zmian dydaktycznych, które pozwoliły na większą mobilność studentów. Było to szczególnie widoczne w organizowanych wyjazdach w ramach Programu Erasmus przez studentów kierunku politologia i europeistyka.

W Szczecińskiej Szkole Wyższej „Collegium Balticum” w latach 2001-2008 prowadziłam zajęcia na kierunku Politologia z przedmiotów: Historia polityczna Polski XX wieku, polska myśl polityczna, seminarium dyplomowe. Wypromowałam 26 licencjatów, będąc jednocześnie recenzentem wielu prac dyplomowych.

5.4. AKTYWNOŚĆ ORGANIZACYJNA

Od 1996 roku aktywnie uczestniczę w pracach na rzecz uczelni oraz jej środowiska akademickiego. W latach 1997-1998 pełniłam funkcję z-cy dyrektora Instytutu Politologii. W latach 1998-1999 pełniłam funkcję sekretarza uczelnianego do wprowadzania ECTS, w ramach tzw. grupy sterującej. W 1999 roku Rada Wydziału Humanistycznego wybrała mnie prodziekanem do spraw studiów zaocznych Wydziału Humanistycznego. Przez dwie kadencje w latach 1999-2005 byłam członkiem Rady Wydziału Humanistycznego. W latach 2002-2005 byłam senatorem w US reprezentując niesamodzielną grupę pracowników nauki z mojego wydziału.

Od roku 1997 z racji pełnionych funkcji jak i wyboru w różnym charakterze jestem członkiem Rady Instytutu Politologii i Europeistyki US.

Jestem mężem zaufania członków ZNP na Wydziale Humanistycznym.
Należę do Polskiego Towarzystwa Studiów Europejskich.

Oprócz licznych wymienionych funkcji związanych z działalnością organizacyjną w Uniwersytecie Szczecińskim do najpoważniejszych z nich zaliczam kierowanie od 2001 roku Trzysemestralnymi Studiami Podyplomowymi Wiedza o Społeczeństwie. W oparciu o zmieniające się przepisy jestem autorem kolejnych programów tych studiów, oraz nadzoruję ich kolejne edycje- obecnie trwa nabór na dziewiątą edycję. Prowadzę na nich zajęcia: Stosunki etniczne w Polsce.

Od 2008 roku za zgodą Rady Instytutu Politologii i Europeistyki jestem Pełnomocnikiem Dyrektora Instytutu ds. Kontaktów ze Szkołami Średnimi. W ramach obowiązków odpowiadam za kontakty z nauczycielami i młodzieżą. Jestem merytorycznie i organizacyjnie odpowiedzialna za realizację „Bezpłatnych korepetycji z Wiedzy o Społeczeństwie” dla maturzystów.

W roku 2011 na zaproszenie Przewodniczącego Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych Sejmu Mirona Sycza oraz Pełnomocnika Wojewody Zachodniopomorskiego do Spraw Mniejszości Narodowych i Etnicznych jako znawca problematyki uczestniczyłam w wyjazdowym posiedzeniu Sejmowej Komisji Mniejszości Narodowych i Etnicznych w Szczecinie w dniach 20-21 lipca.

Za działalność naukową, badawczą i organizacyjną otrzymałam nagrody Rektora Uniwersytetu Szczecińskiego.

Będąc zatrudnioną na pełnym etacie w Szczecińskiej Szkole Wyższej Collegium Balticum pełniłam w latach 2005-2006 funkcję Dyrektora Instytutu Politologii w tej uczelni. W latach 2006-2008 pełniłam w tej szkole funkcję Dyrektora Katedry Nauk Społecznych Wydziału Humanistycznego, oraz byłam członkiem Senatu CB.

5.5. AKTYWNOŚĆ MIĘDZYNARODOWA

Uczestniczyłam w następujących zagranicznych wyjazdach studyjnych i seminariach:

1. Seminarium naukowe „Konflikt, Kooperation und Integration in Europa. Ethnische Konflikte, Regionalismus und grenzüberschreitende Kooperation” – Deutsch-polnische Sommerakademie zorganizowana przez Europäische Staatsbürger-Akademie, Bocholt (Niemcy) sierpień 1997.

2. Seminarium naukowe „Wielokulturowość Berlina” zorganizowane przez Zakład Najnowszych Dziejów Politycznych i Problemów Etnicznych Instytutu Politologii US na zaproszenie polonii w Berlinie, Berlin 14 wrzesień 2001.
3. Wizyta studyjna w Kwaterze Głównej NATO w Brukseli (Headquarter) oraz w Dowództwie Wojskowym SHAPE w Mons (finansowanie: NATO Fellowship) 4-9 grudzień 2006.
4. Wizyta studyjna w Parlamencie Europejskim (finansowanie: European Parliament Grant) 10-14 grudzień 2006.
5. Wyjazd studyjny na zaproszenie Fundacji im. Heinricha Bolla „Realizacja polityki multi-kulti w RFN”, Berlin Bundestag, 4 lipiec 2007.
6. Seminarium naukowe „Łużyce – polityka wobec słowiańskich autochtonów” zorganizowane przez Instytut Serbołużycki w Budziszynie w dniach 25-26 listopad 2008 r.

5.6. POPULARYZACJA NAUKI

Spotkanie mniejszości w ramach konferencji Pomerania Ethnica... zaowocowało powstaniem w 1998 roku w Szczecinie Otwartego Uniwersytetu Mniejszości Narodowych. Wygłaszane przeze mnie wykłady na temat polityki narodowościowej na Pomorzu Zachodnim od 1945 roku służyły przybliżeniu tej problematyki mieszkańcom regionu. Kontynuacją tych spotkań, była pomoc w przygotowywaniu wraz z Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym Żydów w Szczecinie w 2002 roku seminarium „In di Buch Fun Gedank”. W jego ramach prowadziłam również wykłady. Obecnie współpracuję z Radą Organizacji Mniejszości Narodowych i Etnicznych w Szczecinie oraz Pełnomocnikiem Wojewody Zachodniopomorskiego do Spraw Mniejszości Narodowych i Etnicznych.

Oprócz prowadzenia badań naukowych ważną płaszczyzną moich działań jest popularyzowanie wiedzy o wielokulturowości Pomorza Zachodniego w ramach projektów adresowanych do młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej. Polegają one na organizowaniu spotkań i wygłoszeniu wykładów, które stają się bazą do dyskusji o złożoności losów przybyłej tu ludności. Spotkania takie miały miejsce w 2008 roku w ramach projektów: Europejski Rok Dialogu Międzykulturowego, i „Szczecin - miasto wielu kultur”. W ramach projektów byłam konsultantem przy tworzeniu scenariusza oraz koncepcji do filmu współfinansowanego ze środków Urzędu Komitetu Integracji Europejskiej pn.: „Szczecin - miasto wielu kultur”. Także w 2011 roku byłam konsultantem i wykładowcą w ramach projektu „Rue de la Loi w woj. zachodniopomorskim”. W 2010 i 2011 roku w ramach

współpracy z II Liceum Ogólnokształcącym w Szczecinie koordynowałam udział pracowników IPIE w projekcie StetiMUN 2010 - Stettin Model United Nations.